

Vlk smrkl, zmrzl, zmlkl aneb Proč i ve vyšším věku cvičit jazykolamy?

Říkaneky, na kterých se dá obrazně zlomit jazyk, nejsou jen pro děti a profesionální mluvčí. Jazykolamy jsou přínosné v jakémkoli věku: pomohou zlepšit mluvený projev, procvičí mozkové závity, a ještě se pobavíte! Tak si nabruste jazyk a některé zkuste vyslovit nahlas.

Nejznámějším řečníkem starověku byl dozajista Demosthenes. Odmalička drmolil a šiřlal, ale nekonečnou píli vybrousil svou mluvu téměř k dokonalosti. Nemusíte jako on trénovat s oblázky v puse. Jestli ale cítíte být jen drobnou nedostatečností ve výslovnosti, pravidelně si opakujte slovní spojení či krátké věty, které se obtížně vyslovují – tedy jazykolamy.

Lámejte si jazyk efektivně

Vyberte si ty, které jsou zaměřeny na hlásky, jež vám dělají problémy, a opakujte je několikrát nahlas co nejčastěji, nejlépe denně. Soustředění a trpělivost přinesou ovoce. Ostatně na těchto doporučeních stojí i logopedická péče ve specializovaných poradnách – z odborných kruhů, tedy od logopedů a pedagogů, také pochází většina jazykolamů. Některé jsou však dílem lidové tvořivosti.

Většina lidí problém nemá, ale občasné potrápení mluvicího aparátu prospěje i jim: procvičí paměť, rozhybe ústa a pobaví. To vše pak oceníte při učení či již aktivním používání cizí řeči.

Na provedení záleží

Už ze samotného slova „jazykolam“ je jasné, že jde o lehkou nadsázku, a většinou se také při jeho přeříkávání pěkně zasmějete. Chcete-li se pomocí artikulačních říkanek rozmluvit třeba před veřejným vystoupením, pak dodržte pár pravidel. Začněte číst větu pomalu, ujistěte se, že vyslovujete začátek a konec každého slova zřetelně, postupně zrychlujte a stále se soustřeďte na jasnou výslovnost. Máte-li po ruce zrcadlo, dobře uvidíte, co dělají rty či jazyk při tvorbě určitých hlásek.

Vyslovení jednotlivých slov jazykolamu není nic složitějšího – vtip je v jejich spojení. Často se objevují slova bez samohlásek: staré dobré **Strč prst skrz krk** má méně známou verzi **Pudl prdl pudr**. Asi jste si toto slovní spojení přečetli jen potichu a nepřijde vám na něm nic složitějšího. Ovšem jen co se budete snažit vyslovit ho polohlasem, pochopíte, jaká je to fuška.

Oblíbené pilování výslovnosti r nebo ř

Lidé, kteří ráčkují, se asi těmto větám raději vyhnou... Vy ostatní si můžete otestovat své mluvicí schopnosti na větě **Pro pokrok prokuristy Proroka po kroku pokrop Prokopa**. Podobně funguje i **Revolverem provrtal leporelo**. Traduje se, že věta **Roli lorda Rolfa hrál Vladimír Leraus** potrápila kdysi jednu televizní hlasatelku natolik, až se z ní stal osvědčený jazykolam.

Jazykolamy jsou zábavnou součástí našeho jazyka

Vždyť jsou to jen trochu delší slova

Někdy není třeba vymýšlet zvláštní spojení slov. Stačí jen vybrat ta opravdu dlouhá, poskládat je vhodně za sebe a na zlomení jazyka je zaděláno. Zkuste říci: **Rozprostovlasatila-li se dcera krále Nabuchodonozora, či nerozprostovlasatila-li se dcera krále Nabuchodonozora** nebo **Na anesteziologicko-resuscitačním oddělení resuscituje anesteziolog**. Pro skutečné výslovnostní ekvilibristy jsou výzvou slova jako **nejneospravedlňovatelnějšími, nejvyrukavičkovanější** nebo **nejdevětadevadesáteronásobitelnějšími**.

Možná trochu jednodušší verzí je věta **Nejkulat'oulinkatější kulička se kutálela po nejkulat'oulinkatější kuličce, případně trochu bizarní Ten můj Popokatepetl je ze všech Popokatepetlů ten nejpopokatepetlovanější Popokatepetl**.

Tutovky i méně známé tipy

Pravým opakem uměle protažených výrazů jsou obyčejná slova jako **dolar, libra, rubl**. Zkuste si je v tomto pořadí říci třikrát po sobě rychle... Podobně těžké to je, když **Dalajláma v lomu láme slámu** nebo **Ve spíži špíz spí**. Méně známým jazykolamem je věta **Treska tleskla Terce, Terka tleskla tresce** nebo **Brzy prsty scvrnkly hrst zrn scvrklých**, naopak velmi známé je **Nenaolejuje-li mě Julie, nenaolejují já ji**.

Není-li potíž fyziologického rázu, pak se jazykolamy může dobře trénovat i horší výslovnost některých hlásek

S lyžařem i vlkem se zasmějete

Sdružení některých hlásek je zaručené: třeba **Královna Klára hrála na klavír** anebo **Klotyldo, kloktej koktejl – neklej a kloktej**, podobně jako **Od poklopu ku poklopu kyklop kouli koulí**. Poslední písmeno naší abecedy se zdá výslovnostně jednoduché, ale opak může být pravdou. Zkuste vyslovit rychle věty typu: **Žízala žužlá žoužel v louži** anebo **Zaželezilo-li se železo, či nezaželezilo-li se železo**, případně **Zalyžařivší si lyžař potkal nezalyžařivší si lyžařku**.

Čeština nabízí i nespočet slovních spojení tvořených jen souhláskami. O prstu v krku už řeč byla, ale co takové prohlášení: **Plech zdrhl skrz drn, prv zhltl hrst zrn** nebo **Vlk smrkl, zmrzl, zmlkl**.

Zdroj: <https://www.prozeny.cz/clanek/vlk-smrkl-zmrzl-zmlkl-aneb-proc-i-ve-vyssim-veku-cvicit-jazykolamy-41875>